

Cultura religiosa a l'escola

Albert de Quintana

És ben palès que en els darrers anys hi ha hagut un augment important de població immigrada provinent d'altres cultures, al nostre país i de manera rellevant a les nostres comarques. Aquest fet ha anat acompanyat inevitablement de parlar d'acollida, integració, segregació, xenofòbia, xoc i diàleg cultural... i sovint fent ús, i a vegades abús, de la paraula *interculturalitat*.

Aquesta immigració no sols ha aportat nous aspectes culturals, sinó també altres religions, especialment la islàmica. De tal manera que, si bé actualment encara la seva presència és petita, se'ns fa difícil imaginar un futur proper a casa nostra que no sigui multicultural i pluri-religiós. Un dels àmbits on aquesta nova situació i perspectiva es fa notar més és l'escola.

El debat sobre la religió a l'escola ja ve de lluny. Amb l'inici de la democràcia a Catalunya s'optà, per consens, pel model de cultura religiosa, mentre que la Conferència Episcopal Espanyola imposà el model de «Religió i Moral Catòlica» via Concordat. Aquest darrer model «confessional» de la religió a l'escola ha comportat a la pràctica, més enllà d'altres consideracions, una manca de cultura religiosa de la majoria, tot i els esforços de certs professors de religió. Una bona part de docents dels centres d'ensenyament veurien bé la incorporació en el currículum de la cultura religiosa com una forma més de coneixement, per poder reconèixer les arrels i interpretar la pròpia cultura, i fins per no veure com a estranya, sinó respectable, l'expe-

El CORREU DE LA UNESCO

riència religiosa. També des de la societat sovint es demana aquesta cultura religiosa. Fèlix Martí, director del Centre Unesco de Catalunya, destacava en una recent conferència a la ciutat de Girona que la nostra societat es caracteritza per la seva poca cultura religiosa. I demanava que qualsevol sistema escolar, tant públic com privat, tingués una gran capacitat per transmetre una informació religiosa àmplia i respectuosa, descarregant alhora a l'escola la responsabilitat de la catequesi. També assenyalava que en el camp de l'educació cal tenir en compte que una part important de la població catalana no s'identifica amb cap confessió religiosa però que té el dret a disposar per als seus fills d'una cultura religiosa no confessional.

Ara, al vell debat sobre religió-cultura religiosa, s'hi afegeix la perspectiva de passar d'una realitat —a la pràctica— monoreligiosa a una altra de plurireligiosa, posant de nou sobre la taula la qüestió de la religió a l'escola. La inèrcia del model confessional que tenim porta a multiplicar les opcions religioses, i per tant a separar o disgregar l'alumnat segons les opcions i creences dels pares, i cercar alternatives per a la resta. Em sembla que el manteniment d'aquest model és un greu error educatiu i social, fins i tot des d'un punt de vista religiós, alhora que el malbaratament d'una nova oportunitat per reorientar la qüestió.

Educativament és molt contraproduent dividir l'alumnat per confessions, perquè impedeix una formació comuna i la mútua interrelació; més encara si pot suposar una certa segregació ètnica mentre s'està apostant per un model educatiu comprensiu. Socialment és evident que el coneixement mutu de les diferents tradicions religioses i l'aprenentatge del respecte i la tolerància per les diferents

opcions facilita la convivència i la integració en una societat plural. Religiosament, la formació comuna suposa un acostament i una normalitat de l'expressió religiosa que permet, per a qui vulgui, un aprofundiment en els àmbits de què cada confessió disposa.

En aquest sentit, crec que és molt lúcida la «Declaració sobre l'Ensenyament de la Religió» que van presentar, l'estiu de l'any passat, les escoles associades a la Unesco de Catalunya (per cert, induïda en certa manera per una escola de Girona). Aquesta declaració proposa que la cultura religiosa sigui present en el disseny curricular segons una nova manera d'entendre la laïcitat: «una laïcitat capaç d'estudiar les qüestions comunes a les diferents religions i respectar-ne les particularitats». En conseqüència, suggereix que no es divideixi l'alumnat, sinó que aquest currículum pugui ser seguit per tots els estudiants. Afirmar que el professorat ha d'estar qualificat i preparat, però que no és recomanable que es compongui de membres representatius de les diferents confessions religioses. I demana que es revisi la legislació vigent a partir de la Constitució.

La irrupció de la diversitat cultural i religiosa a la nostra societat ens brinda una nova oportunitat de trencar vells motllos, de facilitar la recerca comuna i el diàleg interreligiós i, alhora, d'afavorir que les religions siguin factors de pau, justícia, espiritualitat... en lloc de sectarisme, violència i fonamentalisme. Cal que l'escola participi i promogui una societat caracteritzada per la cultura religiosa i l'acceptació social del pluralisme cultural i religiós.

Albert de Quintana i Oliver és professor de secundària i membre de Professionals Cristians de Girona.